

ДУК “Пінская гарадская цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма”

Адзел абслугоўвання і інфармацыі цэнтральнай бібліятэкі

Інфармацыйна-бібліяграфічны сектар

75 гадоў з часу вызвалення Пінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у Вялікую Айчынную вайну (1944)

ШОРТ-ЛІСТ

Пінск, 2019

Дзень вызвалення горада Пінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў – адзін з самых светлых дзён для жыхароў нашага горада. 14 ліпеня 1944 года войскі Савецкай Арміі, змятаючы жорсткае супраціўленне фашыстаў, вызвалілі наш горад ад акупацыі. Пінчукі свята шануюць гэту дату, навечна ўпісаную ў гісторыю Пінска.

У ноч на 12 ліпеня 1944 года 1-я Бабруйская брыгада рачных караблёў Дняпроўскай ваеннай флатыліі прарвалася на 20 кіламетраў за лінію фронту па Прыпяці ў тыл ворага. Незаўважаная праціўнікам караблі без адзінага стрэлу раніцай высадзілі ў цэнтры Пінска, пераўтворанага ворагам у магутны вузел абароны, першы эшалон дэсанту ў складзе байцоў і тэхнікі 1326-га палка 415-й стралковай дывізіі (каля 600 чалавек) і атрада маракоў. Высадка была праведзена непасрэдна на прычалы порта. Дэсантнікі хутка занялі значную частку горада. Іх наступ падтрымліваўся агнём караблёў.

Апамятаўшыся ад панікі, гітлераўцы кінулі супраць дэсанта танкі і самаходныя гарматы, адкрылі моцны мінамётны агонь. У зацятых баях бранякатары дастаўлялі папаўненне дэсанту, нарошчваючы яго сілы. Цяжкія баі за вызваленне Пінска скончыліся раніцай 14 ліпеня, калі з поўначы ў Пінск уварвалася 397-я стралковая дывізія 61-й арміі і злучылася з дэсантам.

У баях за Пінск маракі праявілі стойкасць і адвагу. Камандуючы 1-м Беларускай фронтам маршал Савецкага Саюза К. К. Ракасоўскі абвясціў падзяку маракам "...за дерзкую операцию по высадке десанта в центр занятого врагом Пинска".

Войскам, якія ўдзельнічалі ў вызваленні горада Пінска, Вярхоўным Галоўнакамандуючым аб'яўлена падзяка. У іх гонар 14 ліпеня 1944 года ў Маскве быў дадзены артылерыйскі салют 20 залпамі з 224 гармат. 17 вайсковым падраздзяленням прысвоена ганаровае найменне "Пінская".

У загадзе Вярхоўнага Галоўнакамандуючага гаварылася: "войскі 1-га Беларускага фронту, фарсіраваўшы рэкі Ясельда і Прыпяць, сёння, 14 ліпеня пры падтрымцы Дняпроўскай рачной ваеннай флатыліі штурмам авалодалі цэнтрам Савецкай Беларусі горадам Пінскам – важным апорным пунктам абароны немцаў на брэсцкім напрамку".

Сотні байцоў і камандзіраў былі ўдастоены высокіх урадавых узнагарод. У вызваленні Пінска ўдзельнічалі 163 вайскоўцы, якія ў розны час былі ўдастоены звання Героя Савецкага Саюза, сярод іх – 11 маракоў Дняпроўскай ваеннай флатыліі. Дняпроўская ваенная флатылія была ўзнагароджана ордэнам Чырвонага Сцяга.

На беразе ракі ў Пінску, ля брацкай магілы загінуўшых пры вызваленні горада 176 матросаў, байцоў 61-й арміі і партызан, усталяваны помнік героям дэсанту — падняты са дна загінуўшы бранякатар.

У памяць пра тых, хто прынёс свабоду, у горадзе ўсталяваны помнікі і мемарыял, мемарыяльныя дошкі. Імёнамі воінаў-вызваліцеляў і слаўтых землякоў названы шэраг гарадскіх вуліц. Ганаровымі грамадзянамі Пінска сталі актыўныя ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны: Аляксандр Іванавіч Пяскоў, Андрэй Цімафеевіч Макараў, Ягор Сцяпанавіч Карасёў, Эдуард Баляслававіч Нордман, Мікалай Сцяпанавіч Фядотаў і Іван Георгіевіч Шубітыдзе.

Бібліяграфія:

1. **Беларусь:** памятное лето 1944 года : материалы Междунар. научно-практической конф., посвященной 70-летию освобождения Беларуси от немецко-фашистских захватчиков, Минск, 19 – 20 июня 2014 г. / [редколлегия: А. А. Коваленя (гл. ред.) и др.]. — Минск : Беларуская навука, 2015. — 567, [1] с. : ил, схемы, таблицы.
2. **Смирнов, Н. И.** Генерал Корж. Неизвестные страницы... / Николай Смирнов. — Минск : Звезда, 2014. — 685, [1]с., [16] л. ил. : портр., факсим. — Часть текста на белорусском языке.
3. **Материалы международной военно-исторической экспедиции "От Бреста до Пинска дорогами войны"** : 21 – 27 июня 2012 г. Республика Беларусь / А. В. Мармашов, Чудновец А. Н. — Киев : [Б. и.], 2012. — 154 с. : ил.
4. **Пінск у гады Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў** // Гісторыя Пінска. Ад старажытнасці да сучаснасці : да 915-й гадавіны з першага летапіснага ўпамінання / А. М. Літвін [і інш.]. — Мінск : Вышэйшая школа, 2012. — Раздзел 8. — С. 457—531.
5. **Киселев, В. К.** Особый фронт партизан Белоруссии: июнь 1941 - июль 1944 / В. К. Киселев. — Минск : Беларуская навука, 2011. — 294 с.
6. **Цуба, М. В.** В. З. Корж : невядомыя і малавядомыя старонкі жыцця / М. В. Цуба. — Пінск : Паляшук, 2010. — 88 с.
7. **Спичаков, В.** Пинская военная флотилия в документах и воспоминаниях / В. Спичаков. — Львов : Лига-Пресс, 2009. — 65 с.
8. **Узденский, Б. С.** Война в Пинске : рассказы пинских подпольщиков и жителей города / Б. С. Узденский. — Ростов-на-Дону : Типография Южного федерального университета, 2009. — 124 с.
9. **Ласкович, В. П.** Отзвук далёкой грозы : военные мемуары, 1939 – 1945 гг. / В. П. Ласкович, В. В. Ласкович. — Брест : Брестская типография, 2007. — 358 с.
10. **Нордман, Э. Б.** Не стреляйте в партизан... / Э. Б. Нордман. — Минск : Беларусь, 2007. — 200 с.
11. **І пастаў народ...** : факсімільнае выданне падпольных і партызанскіх газет, часопісаў, лістовак перыяду Вялікай Айчыннай вайны 1941 - 1945 гадоў / укладальнікі А. В. Стэфановіч, В. А. Рабкоў. — Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2005. — 640 с. — (Гісторыя Беларусі ў дакументах, манаграфіях, літаратурных помніках).
12. **Памяць Беларусі** : Рэспубліканская кніга / рэдакцыйная калегія: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.] ; мастак У. П. Свентахоўскі. — Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2005. — 592 с.
13. **Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне** : Дзень за днём (ілюстраваная храналогія) / укладальнік і аўтар тэксту Я. В. Малашэвіч. — Мінск : Беларусь, 2004. — 231 с.
14. **Памяць. Пінскі раён** : гісторыка-дакументальная хроніка гарадоў і раёнаў Беларусі. — Мінск : БЕЛТА, 2003. — 624 с. : іл.

15. **Памяць. Пінск** : гісторыка-дакументальная хроніка гарадоў і раёнаў Беларусі. — Мінск : БЕЛТА, 1998. — 577 с.
16. **Беларусь партызанская = Белоруссия партизанская** / складальнік Р. А. Чарнаглазава ; мастак Т. А. Мельянец. — Мінск : Беларусь, 1990. — 276, [20] с.
17. **Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне, 1941 – 1945** : энцыклапедыя. — Мінск : Беларуская Савецкая Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 1990. — С. 495—497.
18. **Корж, Е. С.** Вся жизнь - Отчизне / Е. С. Корж. — Мінск : Беларусь, 1984. — 239 с.
19. **Шубитидзе, И. Г.** Полесские были / И. Г. Шубитидзе. — Мінск : Беларусь, 1974. — 272 с.
20. **Белоусов, В.** Путь боевой. Победный / Виктор Белоусов // Пінскі веснік. — 2019. — 15 сакавіка (№ 22). — С. 4.
К 100-летию Днепровской военной флотилии, которая в годы Великой Отечественной войны освобождала Пинск.
21. **Егоров, Н.** Бессмертный подвиг моряков-днепровцев / Николай Егоров // Полесская правда. — Пінск, 2019. — 7 марта (№ 19 - 20). — С. 11.
22. **Егоров, Н.** Их имена - "в пароходах и строчках..." / Николай Егоров // Пінскі веснік. — 2019. — 15 сакавіка (№ 22). — С. 4.
К 100-летию Днепровской военной флотилии, которая в годы Великой Отечественной войны освобождала Пинск.
23. **Освободители Пинска, моряки-днепровцы, удостоенные звания Героя Советского Союза** // Полесская правда. — Пінск, 2019. — 7 марта (№ 19 - 20). — С. 11 : фот.
К 100-летию Днепровской военной флотилии, краткие биографии Героев.
24. **При освобождении Пинска также отличились** // Полесская правда. — Пінск, 2019. — 7 марта (№ 19 - 20). — С. 11.
К 100-летию Днепровской военной флотилии, которая в годы Великой Отечественной войны освобождала Пинск.
25. **Улица имени Героя** // Пінскі веснік. — 2019. — 15 сакавіка (№ 22). — С. 4.
О краснофлотце Днепровской флотилии, Герое Советского Союза Алексее Тимофеевиче Куликове (1924 - 1944), погибшем во время пинской десантной операции.
26. **Щербакова, Т.** "Действует смело... идёт впереди армии..." / Тамара Щербакова // Пінскі веснік. — 2019. — 29 сакавіка (№ 26). — С. 3.
К 100-летию Днепровской военной флотилии, которая в годы Великой Отечественной войны освобождала Пинск.
27. **Щербакова, Т.** Десантник Владимир Канареев : их именами названы улицы / Тамара Щербакова // Пінскі веснік. — 2019. — 29 сакавіка (№ 26). — С. 3.
О краснофлотце Днепровской флотилии, Герое Советского Союза Владимире Григорьевиче Канарееве (1915 - 1973), участвовавшем в освобождении г. Пинска.

28. **Бушик, Ю.** Есть в Пинске улицы такие : / Юрий Бушик // Пінскі веснік. — 2018. — 19 кастрычніка (№ 84). — С. 9.
Статья посвящена 100-летию Иркутско-Пинской дивизии.
29. **Ильенков, В. Л.** Бессмертно рядовой / Вячеслав Ильенков ; фото автора // Пінскі веснік. — 2018. — 17 ліпеня (№ 57). — С. 2.
Об освободителе Пинска И. С. Жарикове.
30. **Ильенков, В. Л.** На пинском направлении / Вячеслав Ильенков ; фото автора // Пінскі веснік. — 2018. — 17 ліпеня (№ 57). — С. 2.
Об освободителях Пинска.
31. **Липисевич, А.** Дорогами освободителей / Андрей Липисевич // Полесская правда. — 2018. — 14 июля (№ 56). — С. 4.
Пинщина в годы Великой Отечественной войны.
32. **Лобко, М.** На передовой - комсомольцы : ко Дню Великой Победы / Михаил Лобко // Полесская правда. — Пинск, 2018. — 8 мая (№ 37). — С. 3.
О партизанском движении на Пинщине.
33. **Вирковская, Л.** Пути военные Ф. Ф. Триволя прошли через Пинск / Лариса Вирковская // Пінскі веснік. — 2017. — 14 ліпеня (№ 56). — С. 3.
34. **Гришковец, В. Ф.** Грузинская земля на братскую могилу / Валерий Гришковец // Заря. — 2017. — 11 мая (№ 51). — С. 4.
Церемония передачи земли с родных мест воина-освободителя Пинска от немецко-фашистских захватчиков Ушанги Годуадзе прошла в городе над Пиной.
35. **Ильенков, В. Л.** Заглянуть в глаза солдата / Вячеслав Ильенков ; фото автора // Пінскі веснік. — 2017. — 21 лістапада (№ 93). — С. 1.
О ветеране Великой Отечественной войны Е. И. Пискунове.
36. **Милевская, Н.** Беларусь - Грузия / Наталья Милевская // Полесская правда. — Пинск, 2017. — 13 мая (№ 37 - 38). — С. 3.
О воине-освободителе Пинска от немецко-фашистских захватчиков Ушанги Годуадзе.
37. **Кириянов, А.** Спасение с воды : / Артем Кириянов // Народная газета. — 2016. — 1 ліпеня (№ 26). — С. 21.
Днепровская флотилия помогала освободить Пинск.
38. **Липисевич, А.** Нельзя забыть / Андрей Липисевич ; фото из архива Музея Белорусского Полесья // Полесская правда. — Пинск, 2016. — 13 июля (№ 56). — С. 1.
39. **Лобко, М.** Они не пройдут! / Михаил Лобко // Пінскі веснік. — 2016. — 21 чэрвеня (№ 50). — С. 3.
40. **Лобко, М.** Энергия правоты / Михаил Лобко, Николай Трушко // Полесская правда. — Пинск, 2016. — 2 июля (№ 53). — С. 3.
41. **Лобко, М.** Ведущая сила / Михаил Лобко // Полесская правда. — Пинск, 2015. — 14 февраля (№ 13). — С. 10.

42. **Лобко, М.** За нашу Отчизну! / Михаил Лобко // Полесская правда. — Пинск, 2015. — 2 июля (№ 52). — С. 4.
43. **Лобко, М.** В борьбе за свободу Отечества / Михаил Лобко // Полесская правда. — Пинск, 2014. — 18 января (№ 5). — С. 8.
44. **Лобко, М.** Служение людям / Михаил Лобко // Пінскі веснік. — 2013. — 25 чэрвеня (№ 51). — С. 2.
45. **Лобко, М.** Наше дело - ПРАВОЕ / Михаил Лобко // Полесская правда. — Пинск, 2011. — № 44. — С. 1, 4.
Пинщина в годы Великой Отечественной войны.
46. **Как освобождали Пинск** [Электронный ресурс] // SB.VY. Беларусь сегодня. — Режим доступа: <https://www.sb.by/articles/spasenie-s-vody-istoria-pinsk.html>
47. **Пинский десант** // Википедия : свободная энциклопедия [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Пинский_десант
48. **Моряки-днепровцы в боях за освобождение Пинска** [Электронный ресурс] / Народный музей Краснознамённой, ордена Ушакова 1-й степени Днепровской военной флотилии и 1-го Учебного отряда Военно-Морского флота СССР // ГУО "Средняя школа №1 г. Пинска". — Режим доступа: <http://muzey.sch1.pinsk.edu.by/ru/main.aspx?guid=1791>
49. **Гибок-Гибковский, Алесь.** Пинский десант [Электронный ресурс] / Алесь Гибок-Гибковский // Полесская правда. — Режим доступа: <http://www.pinsknews.by/?p=1979>
50. **Освобождение Пинска. Днепровская флотилия.** [Электронный ресурс] // Моремход: персональный сайт. — Режим доступа: <http://www.moremhod.info/moremhod/dnepr/dn2.htm>
51. **Освобождение Пинска 14 июля 1944 года** [Электронный ресурс] // История Пинска. — Режим доступа: <http://www.pinsk-history.ru/katalog?catid=0&id=333>

Выканаўца:

*Гарачова А. Н., гал. бібліёграф аддзела абслугоўвання і інфармацыі
Пінскай цэнтральнай гарадской бібліятэкі*

Чэрвень 2019 г.